

การบัญชีภาษีอากร

Tax Accounting

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รำรงค์ศักดิ์ เสวตเลข

4289

6395

การบัญชีภาษีอากร

Tax Accounting

ธำรงค์ศักดิ์ เศรษฐเลข

สงวนลิขสิทธิ์
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2564

การบัญชีภาษีอากร

เขียนโดย ผศ.ดร.อัครศักดิ์ ศเวตเลข

ISBN 978-616-582-452-1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์

มิถุนายน 2564

ราคาเล่มละ 350 บาท

จำนวนหน้า 560 หน้า

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย ผศ.ดร.อัครศักดิ์ ศเวตเลข

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนน พญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218-9872 โทรสาร 0-2254-9495
Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433
<http://www.chulabook.com>

ร้านค้าติดต่อ แผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1375-6 โทรสาร 0-2374-1374

พิมพ์ที่ บริษัท เกรท มีเดีย เอเจนซี จำกัด
85 ซอยบรมราชชนนี 75 แขวงบางระมาด
เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทร. 02-433-7755-7 มือถือ 086-330-6425

ประวัติผู้เขียน

ผศ.ดร. อารังศักดิ์ เสวตเลข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบัญชี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2560 ถึงปัจจุบัน)
มีประสบการณ์สอนวิชา การบัญชีภาษีอากร การบริหารภาษีอากร
การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร (พ.ศ. 2555 – ปัจจุบัน)

ประสบการณ์ทำงาน

- อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2555 – ปัจจุบัน)
- นักวิชาการภาษี สำนักแผนภาษี กรมสรรพสามิต (พ.ศ. 2551 – 2555)
- นักวิชาการคลัง สำนักวิจัยสภาพกิจและหลักทรัพย์ของรัฐ กระทรวงการคลัง (พ.ศ. 2542 – 2545)
- นักบัญชี บริษัทผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบก่อสร้าง จำกัด (พ.ศ. 2541 – 2542)
- นักบัญชีบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (พ.ศ. 2539)

ประสบการณ์การศึกษา

- ปริญญาเอก บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป เน้นภาษีอากร มหาวิทยาลัยเอ็กซีเตอร์ ประเทศอังกฤษ
ทุน กพ. ตามความต้องการของกรมสรรพสามิต (2551)
- ปริญญาโท บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป เน้นการเงิน มหาวิทยาลัยแอสตัน ประเทศอังกฤษ
ทุน กพ. ตามความต้องการของกรมสรรพสามิต (2547)
- ปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2541)
- ปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2539)

คำนำ

หนังสือการบัญชีภาษีอากรเล่มนี้เป็นตำราประกอบการเรียนวิชา การบัญชีภาษีอากรตามหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายถึงภาพรวมและกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีภาษีอากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรและการบัญชีภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ผู้เขียนขอขอบคุณ อาจารย์ผู้สอน นิสิต นักศึกษา และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจในหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณคณาจารย์ผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ผู้เขียน คณาจารย์สาขาการบัญชีและภาษีอากรทุกท่านที่ผู้เขียนได้ใช้ตำราและเอกสารทางวิชาการของท่านอ้างอิงในหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งผู้เขียนต้องขอขอบคุณ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้มอบทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจในการเขียนตำราเล่มนี้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในแง่ของการบัญชี บัญชีภาษีอากร และผู้อ่านสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป

สุดท้ายนี้ขอให้ผู้อ่านทุกท่านประสบความสำเร็จในการเรียน หน้าที่การงานยิ่งๆขึ้นไป และที่สำคัญขอให้ทุกท่านเสียภาษีให้ถูกต้อง ครบถ้วน อยู่ภายใต้กฎหมาย หากผู้อ่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะใดๆให้ปรับปรุง ผู้เขียนขอน้อมรับด้วยความยินดี

ธำรงค์ดี เสวตเลข

มิถุนายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ภาพรวมและกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีภาษีอากร	
1. การบัญชีภาษีอากร	10
2. สารสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543	12
3. การจัดทำบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	19
4. การจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติ บริษัท มหาชน จำกัด พ.ศ. 2535	19
5. การจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535	20
6. การจัดทำบัญชีตามประมวลรัษฎากร	21
7. การบริหารภาษีอากร	27
 บทที่ 2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	32
2. แหล่งเงินได้	34
3. ประเภทของเงินได้พึงประเมิน	35
4. เงินได้พึงประเมินที่ได้อยกเว้น	41
5. การหักค่าใช้จ่าย	63
6. การหักค่าลดหย่อน	67
7. การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	80
8. อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	81
9. ผลกระทบจากการปรับโครงสร้างภาษีบุคคลธรรมดา	82
10. การเลือกเสียภาษีจากเงินปันผล	83
11. การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี	84
12. การคิดภาษีเงินได้สำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญและคณะบุคคลที่มีชื่อนิติบุคคล หลัง 1 มกราคม 2558	89
13. การยื่นแบบแสดงรายการที่ใช้ยื่นเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	89

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	
1. ความหมาย	106
2. หน้าที่ของผู้หักและผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย	106
3. การหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50	110
4. การหักภาษีเงินได้นิติบุคคล ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 69 ทวิ 69 ตรี และ 70	128
5. การหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เตรส	129
6. การบันทึกบัญชี	137
7. การออกหนังสือรับรองและการยื่นแบบแสดงรายการการหักภาษี ณ ที่จ่าย	138
บทที่ 4 ภาษีธุรกิจเฉพาะ	
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	170
2. กิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	170
3. กิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ	172
4. ฐานภาษีธุรกิจเฉพาะ	176
5. การคำนวณภาษีธุรกิจเฉพาะ	178
6. การบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับภาษีธุรกิจเฉพาะ	191
บทที่ 5 ภาษีมูลค่าเพิ่ม	
1. ผู้มีหน้าที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	196
2. ความรับผิดชอบในการเสียภาษี	199
3. ฐานภาษี	203
4. กิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม	207
5. ใบกำกับภาษี	215
6. อัตราภาษี	224
7. ภาษีซื้อต้องห้าม	225
8. การเฉลี่ยภาษีซื้อ	227
9. การจัดทำรายงานเกี่ยวกับภาษีเงินได้มูลค่าเพิ่ม	231
10. การบันทึกบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม	236
11. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม	241
12. บทกำหนดโทษ	250
13. วิธีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	251
14. เอกสารที่ใช้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	258

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 ภาษีเงินได้นิติบุคคล	
1. นิติบุคคลที่ต้องเสียภาษี	266
2. นิติบุคคลที่ไม่ต้องเสียภาษี	267
3. รอบระยะเวลาบัญชี	268
4. ฐานภาษี	269
5. อัตราภาษี	275
6. กำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล	277
• เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ทวิ	280
• เงื่อนไขการคำนวณกำไรสุทธิตามมาตรา 65 ตรี	296
7. การคำนวณภาษี	319
8. การปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร	322
9. การยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษี	331
10. สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี	350
บทที่ 7 ภาษีสรรพสามิต	
1. หลักการของภาษีสรรพสามิต	358
2. วิธีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและอัตราภาษี	362
3. กฎหมายภาษีสรรพสามิต	364
4. ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่จัดเก็บภาษีและการคำนวณภาษี	369
5. นักบัญชีตามกฎหมายภาษีสรรพสามิต	401
บทที่ 8 ภาษีศุลกากร	
1. หลักการจัดเก็บภาษีศุลกากร	478
2. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีศุลกากร	481
3. ความรับผิดในอันจะต้องเสียอากรศุลกากร	511
4. โครงสร้างอัตราภาษีศุลกากร	512
5. การประเมินราคาศุลกากร	519
6. สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายศุลกากร	523
7. คดีและความผิดตามกฎหมายศุลกากร	527
8. หน้าที่ของนักบัญชีตามกฎหมายภาษีศุลกากร	530

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 9 การบัญชีภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax)	
1. วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล	534
2. หลักการพื้นฐานของการรับรู้สินทรัพย์และหนี้สิน	535
3. ผลแตกต่างระหว่างกำไรทางบัญชีกับกำไรทางภาษี	537
4. วิธีการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	540
5. เงื่อนไขที่มีผลกระทบกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สิน	551
บรรณานุกรม	556
ดัชนีค้นคำ	558

บทที่ 1

ภาพรวมและกฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีภาษีอากร

กฎหมายเกี่ยวกับการบัญชีภาษีอากรเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจโดยเฉพาะผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรทราบ ในบทนี้จะกล่าวถึงความแตกต่างของการบัญชีการเงินและการบัญชีภาษีอากร พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 และการบริหารภาษีอากรก่อนที่จะนำเข้าสู่ภาษีแต่ละประเภทในบทต่อไป

หัวข้อเรื่อง

1. การบัญชีภาษีอากร
2. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543
3. การจัดทำบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
4. การจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติ บริษัท มหาชน จำกัด พ.ศ. 2535
5. การจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535
6. การจัดทำบัญชีตามประมวลรัษฎากร
7. การบริหารภาษีอากร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างการบัญชีการเงินและการบัญชีภาษีอากร
2. เพื่อให้เข้าใจถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีภาษีอากร
3. เพื่อให้ทราบถึงหลักการการบริหารภาษีที่ดี

1. การบัญชีภาษีอากร

1.1 การบัญชีการเงิน

การบัญชีการเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles: GAAP) หรือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Standards: FRS) ดังนั้น งบการเงินจึงเป็นประโยชน์ต่อกิจการ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และบุคคลภายนอกผู้สนใจ นอกจากนี้การบัญชีการเงินเกี่ยวข้องกับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ PAEs (Publicly Accountable Entities)¹ และกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ NPAEs (Non-Publicly Accountable Entities)²

1.2 การบัญชีภาษีอากร

การบัญชีภาษีอากรเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของการจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณภาษี การยื่นแบบแสดงรายการ การจัดทำบัญชีรายงานต่างๆตามประมวลรัษฎากรกำหนด นอกจากนี้การบัญชีภาษีอากรเกี่ยวข้องกับประเภทภาษีหลายประเภท เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

นอกจากนี้การบัญชีภาษีอากรเกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีของธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และจัดทำบัญชีพิเศษรวมทั้งรายงานภาษีต่าง ๆ ตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการคำนวณภาษี เพื่อให้เป็นไปตามประมวลรัษฎากรในการนำส่งภาษีอากร

1.3 วัตถุประสงค์ของการบัญชีภาษีอากร

เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถจัดทำข้อมูลทางการเงินเพื่อการคำนวณภาษีและเสียภาษีได้อย่างครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรกำหนด

1.4 การจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี

การจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีเกี่ยวข้องกับกฎหมาย 5 ประเภท ได้แก่พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประมวลรัษฎากรอย่างไรก็ตามในบทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

¹กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ PAEs (Publicly Accountable Entities) หมายถึง กิจการที่

1.1 มีการออกตราสารหนี้หรือตราสารทุน ซึ่งมีการซื้อขายในตลาดสาธารณะ หรือเป็นกิจการที่ต้องนำส่งงบการเงินให้กับ กสท. เพื่อวัตถุประสงค์ในการออกขายหลักทรัพย์ใดๆในตลาดสาธารณะ

1.2 กิจการที่ดำเนินธุรกิจหลักในการดูแลทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลภายนอกในวงกว้าง เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย บริษัทหลักทรัพย์กองทุนรวม ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า

1.3 บริษัทมหาชน

1.4 กิจการอื่นที่เพื่อกำหนดเพิ่มเติม

ซึ่งกิจการ PAEs จะต้องจัดทำรายงานทางการเงินชุดใหญ่ ตามที่สภาวิชาชีพบัญชีของประเทศไทยกำหนด 1 ม.ค. 2554

²กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ หมายถึงกิจการที่

2.1 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มาตรา 8

2.2 และไม่ใช้กิจการ PAEs โดยรายงานทางการเงินชุดเล็ก (TFRS for NPAEs) จะมี 22 บท

Tips :

คำถาม : TFRS for NPAEs 22 บท ประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง

คำตอบ

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์
2. ขอบเขต
3. กรอบแนวคิด
4. การนำเสนองบการเงิน
5. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี
เปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี
และการแก้ไขข้อผิดพลาด
6. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
7. ลูกหนี้
8. สินค้าคงเหลือ
9. เงินลงทุน
10. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
11. สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
12. อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
13. ต้นทุนการกู้ยืม
14. สัญญาเช่า
15. ภาษีเงินได้
16. ประมาณการหนี้สิน และหนี้สินที่อาจจะการ
เกิดขึ้น
17. เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน
18. รายได้
19. การรับรู้รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์
20. สัญญาก่อสร้าง
21. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตรา
แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
22. การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลงและวันถือ
ปฏิบัติ